

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Янка Русева Тоцева,
Европейски политехнически университет, Перник

**във връзка с конкурс за присъждане на академичната длъжност
„доцент” по научна специалност 2.4. „Религия и теология”, обявен от
СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 35/16.03.2018 г.**

Данни за кандидата

Единственият кандидат е гл. ас. д-р Андриан Владимиров Александров. Той е завършил СУ „Св. Климент Охридски”. Бакалавър е по история и магистър по теология. Доктор е по научна специалност 2.4. Религия и теология (Омилетика) от 2013г. Кандидатът работи в катедра „Практическо богословие” като хоноруван асистент от 1996г., а като редовен асистент от 2002г. През 2004г. е избран за старши асистент, а през 2007 г. – за главен асистент.

Кандидатът има педагогическа практика като учител и като университетски преподавател. Разработил е и е реализирал лекционни курсове и практически обучения на студенти – бакалаври и магистри по дисциплините: „Омилетика”, „Проповедта в трите монотеистични религии”, „Православно благовестие и медии”, „Религия и мултикултурализъм”, „Християнска педагогика”, „Методика на обучението по Теология”, „Методика на религиозното възпитание в детската градина” и „Доцимология”.

В своята преподавателска работа д-р Александров използва модерни иновативни и интерактивни технологии, методи и техники. Висока оценка заслужва работата му за информационния сайт <http://www.bg-bogoslovi.com>, който е в областта на православно богословие и включва материали, които подпомагат обучението на студентите.

Наред с преподавателската си дейност, той активно участва в научно-изследователски проекти. Бил е ръководител на два международни научни проекта и е член на екипи в два проекта по НИС към Богословския факултет на Софийския

университет.

Има богат опит в редакторска и издателска дейност. Член е на няколко редакционни колегии, организационни и научни колективи на международни научни конференции у нас и извън страната.

През периода от 2012 до 2018г. осъществява административна дейност в Богословския факултет, където е член на Комисията по проектите от 2012г.; на Комисията по качеството от 2014 г.; и на Факултетния съвет от 2016г.

Научни публикации за участие в конкурса

Кандидатът участва в конкурса с една монография, един сборник с проповеди в съавторство с Иван Денев и два доклада от научни конференции – едната проведена у нас, а другата – в Румъния.

Основният труд, с който участва в конкурса е монографията: *Проповед. Проповедник. Слушатели*. Тя е в обем от 300 страници и в списъка на използваната литература могат да се видят близо 200 източника. Както става ясно от самото заглавие, в текста вниманието е насочено към проповедта и свързаните с нея проповедник, който я подготвя и произнася и със слушателите, за които е предназначена.

Първата глава, посветена на проповедта, е най-голямата като обем и обхваща 144 страници. В нея проповедта е представена в два аспекта – богословски, т.е. като слово Божие и реторичен, т.е. като ораторска реч. В рамките на първия аспект са представени и анализирани различни дефиниции за проповедта; изяснена е нейната същност и основания; представена е авторовата позиция относно характера, целта, задачите и функциите ѝ. От класически и съвременни позиции е разгледан проблемът за видовете проповеди и тяхното класифициране. В рамките на втория аспект – реторичния – проповедта е разгледана като ораторско произведение. В духа на класическата реторика са представени спецификите на подготовката, структурата и съдържанието на проповедта, нейният език и стил.

Втората глава е посветена на проповедника, който е автор, но същевременно посредник и интерпретатор на Божието слово. Авторът разглежда личността на проповедника и базисните морални качества, които са основополагащи за неговата дейност като свещенослужител и пастир. След това основното внимание се насочва към реторичните изисквания, свързани с подготовката на проповедта, която от своя страна

предполага до голяма степен успеха на самото произнасяне. Последното е провокирало авторския интерес и на произнасянето на проповедта е отделено подобаващо място (от стр. 186 до стр. 239). Този текст има не само научно-теоретичен характер, но е поставен и практико-приложен акцент. Текстът може да се ползва от начинаещи и не толкова опитни проповедници, за да се подобри качеството на тяхната практика в рамките на омилетиката.

Третата глава, която е най-малка като обем, е посветена за слушателите. Теоретичният принос на д-р Александров тук е в дефинирането на слушателите като една наистина специфична аудитория, наречена от него „събрание на вярващи”. Във взаимно зависима връзка са разгледани категориите *слушатели* и *моделите за взаимодействие* и *влианието чрез убеждаване*, а също така и *резистентността* към последното.

Би могло да се каже, че макар на пръв поглед да се открива несъразмерност в обема на трите глави, акцентът в монографията е поставен върху *проповедта*, която е анализирана обстойно и многоаспектно. Оригиналният подход на автора да съпоставя омилетичната с реторичната традиция, интерпретацията на тази съпоставка заслужава висока оценка.

Това дава основания монографията да се разглежда като сериозен принос в двете области – реторика и омилетика, както и като перспектива за бъдещо проучване. Много добро впечатление прави балансът между богословската и реторическата интерпретация.

Като препоръка за бъдещи изследвания може да послужи представеното в третата глава, което може да стане основа за емпирични изследвания относно поведението на различни категории слушатели.

Вторият труд е сборникът *Възрожденски проповеди в архива на Рилския манастир*, който включва обширен увод и 102 проповеди от манастирския архив, разчетени и систематизирани от съставителите – кандидата и неговия съавтор. Именно в увода е направен анализът на текстовете.

В доклада, представен на конференцията в Румъния, проповедта като жанр е представена в исторически аспект. Изведен е приносът на трима велики проповедници от IV и началото на V век – св. Василий Велики, св. Григорий Богослов и св. Йоан Златоуст, както за обогатяването на омилетичната теория и проповедническата

практика, но също така са отчетени и влиянията на античната реторика върху тяхното творчество.

Вторият доклад е ориентиран към настоящето и бъдещето, защото разглежда отношенията между проповедническата (мисионерска и катехизична) дейност на Църквата и средствата за масова комуникация. В него се откроява доброто познаване на спецификата на различните масмедии, от една страна, а от друга страна, е поставен акцент върху възможностите медиите да се използват ефикасно и плодотворно за постигане на целите на християнската вяра и по-конкретно това се отнася до проповедта.

Научни приноси

Основните приносни моменти в предложените за рецензиране трудове могат да са открити в следните посоки:

- модерен прочит и оригинални интерпретации на класически реторични и омилетични теории, концепции и модели;
- доброто познаване на научната продукция и умелото вплитане на познатото с новото, на традиционното и модерното в проповедническата практика в нашето съвремие;
- оригинален подход за паралелен анализ на проповедта от позициите на омилетиката и реториката;
- сполучлив баланс между теоретичните постановки и практико-приложните съвети и препоръки, които имат методически характер;
- съхраняване на българското творчество в областта на проповедническата дейност от периода на Възраждането, което е съчетано с опит за анализите от съвременни позиции;
- предлагане на нови възможности за подобряване на подготовката на бъдещи и практикуващи проповедници, чрез обогатяване на инструментариума както със средствата на човешкия ресурс, а така също и на модерните аудио-визуални, информационни и комуникационни технологии.

Заклучение

Представените трудове, информацията за цитируемостта на кандидата, участието му в редакционни колегии, проектни екипи и научно-изследователски колективи правят много добро впечатление и разкриват цялостната научна и преподавателска работа на кандидата.

Всичко това ми дава основание да твърдя, че д-р Андриян Александров притежава всички необходими качества на преподавател и учен, той отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Препоръчвам на членовете на научното жури да гласуват гл. ас. д-р Андриян Александров да бъде избран за академичната длъжност „доцент“ по научна специалност 2.4. „Религия и теология“.

25.07.2018г.

Автор на становището:
(проф. д-р Янка Тоцева)